

זהלצי"ב

ספר

ברייתות

כולל חמש ברייתות

- (א) **ברייתא דמלאכת המשכן** עם ביאור טעם בלשון צח וקצר, ופירוש דעת בו מפלפל בסוגיות דמלאכת המשכן והמסתעף, וציונים ומראי מקומות לש"ס ומדרשים בשם מסורת הש"ס יקרא. י"ל לראשונה בשנת התשכ"א לפ"ג.
- (ב) **ברייתא דמסכת מדות** דמיירי ג"כ בעניני המשכן ואוה"מ וענני הכבוד, עם ביאור צח וקצר, ומסורת הש"ס. י"ל לראשונה [עם הברייתא הנ"ל] בשנת התשכ"א לפ"ג.
- (ג) **ברייתא דמזלות** בעניני י"ב המזלות שברקיע, סדרן הילוכן ותשמישן עם ביאור מזלות כסדרן, ומסורת הש"ס. י"ל לראשונה בשנת התשכ"ג לפ"ג.
- (ד) **ברייתא דסוד העיבור** דמיירי ג"כ בענינים הנ"ל עם ביאור מזלות כסדרן, ומסורת הש"ס. י"ל לראשונה [עם הברייתא הנ"ל] בשנת התשכ"ג לפ"ג.
- (ה) **ברייתא דפרק שירה** בעניני שירת הנבראים להשי"ת, עם ביאור פרק בשיר. י"ל לראשונה בשילהי התשמ"ה לפ"ג.

ספר

למכסה עתיק

בו יבואר בעזה"י המקומות בתנ"ך שהפסוק סתם ולא ביאר מי ומה ומתי וכה"ג, ונתפרשו ע"י חז"ל בגמרא ובמדרשים. י"ל לראשונה בסו"ס טעמא דקרא מהדורה ב'.

כל אלה חוברו יחדיו ע"י הצעיר באלפי ישראל שי"ח בהגרי"י (שליט"א) זללה"ה

ועתה יו"ל כל אלו במהדורה חדשה עם מראי מקומות והוספות ותיקונים

בני ברק

שנת התשע"ז לפ"ג

דעת

אמה ומחצה רחבה ואמתים ומחצה ארכה כמפורש בפסוק (שמות כה, יז) תהא מונחת יפה. והריטב"א הקשה לפירוש זה א"כ גמ' דסוכה דלא כחד. והר"ח פ"י (מונח נמו' וריטב"א וכו' גר"ם המדפס), דלכו"ע בין שולי הפנימי ובין שולי החיצון ובין האמצעי עוביין משהו, ולכו"ע לא הגיעו הארונות אלא עד הכפורת, אלא דפליגי בעובי דפנות הארון של עץ, ולהכי קאמר רב יהודא פנימי שמונה ולא היה מגיע עד ראש האמצעי אלא נשאר טפח מגולה שהחיצון היה נכפף לתוכו ומכסה, ולכך האמצעי תשעה והחיצון עשרה כדי לכסות טפח זה, ומ"ד אחד עשר ומשהו משום דעובי דפנות הארון היה טפח והוצרך לכסות גם עובי שפתו העליונה ולכך יש עוד טפח, והזר היה נכפף לתוך הארון, דאל"ה אמאי חשיב ליה בהדי הני אחד עשר, כ"כ התו"י. והא דקאמר מאי משהו זר קאי אכולהו, וסוגיא דסוכה דארון תשעה וכפורת טפח אתי ככולהו. וקשה, מאי הוצרך לומר מאי משהו זר, הא איכא משהו דשל דפנות החיצון ושל ציפוי שפתו העליונה. ועוד דסוגיא דסוכה היכי יליף מינה דלמעלה מעשרה רשותא אחריתי הא איכא הני משהו טפי. וצ"ל כיון דלא הוי אלא משהו לא חשיב ליה. וצ"ל שהזר היה בולט סביב הכפורת למטה, וקשה לפירוש ר"ח, היכן מצינו למ"ד יש בעוביו טפח הא בב"ב י"ד א' מבואר דלר"מ עוביו חצי טפח ולר"י עוביו אצבע, אבל עוביו טפח לא יכול להיות לחשבון דהתם, אם לא נאמר אליבא דר' מאיר דהספר תורה לא היה מונח שם. ואולי הוא ר"י בן לקיש בפירקין דלעיל ה"ב שהיו ב' ארונות והס"ת לא היה מונח אלא אצל השלמים ולא אצל השבורים, והיה יכול להיות עוביו טפח, אך הארון שעשה בצלאל משמע שהיה עבור השלמים דהשבורים יצאו

ורת, ופליגי בעובי שולי החיצון למ"ד עשר ומשהו היה עוביו טפח ומשהו היינו מ"ד עוביו משהו היה עשרה ומשהו וזהו שחו של עוביו זר לא קחשיב, ותרוויהו פר"מ דכל האמות היו בת ו' דאל"ה למה זר תשעה. והקשה בתו"י (ד"ה סה), דא"כ דיליין בסוכה דלמעלה מעשרה רשות ח"ל אתי כמ"ד יש בעוביו טפח אלא יהודא. וצ"ל דאע"ג דלרב יהודא נמי משהו של שולי התחתון וגם משהו של שפתו העליונה מכל מקום האי משהו קחשיב. ועוד הקשה הריטב"א שם (גד"ה דהא הזאת יוה"כ צריכה להיות אל פני רת ולפירוש זה הרי הארון מכסה פני רת, וצ"ל לרש"י דזה נקרא נמי אל פני רת כיון שהוא נגדו. ואפשר דלרש"י עובי שולי החיצון היה טפח ה"ג עובי הפנימי ה"י טפח אלא דכאן מיירי רק זר מבחוץ ולא מיירי בעובי שוליו רש"י והריטב"א הביא פירוש, דהכל בחלל מלבד עובי שוליו, ולכו"ע ארון ח"ל מלבד הכפורת והארון החיצון לא היה ע"ג הכפורת. ותימא א"כ איך יתכן מי שמונה ואמצעי תשעה הרי שולי מי משהו. וצ"ל דלדידיה לכו"ע שולי מי טפח ולהכי קאמר חלל הפנימי שמונה שוליו טפח, וחלל אמצעי תשעה מלבד טפח, וחלל חיצון עשרה מלבד שוליו וזר, והא דתניא חיצון אחד עשר היינו שוליו וס"ל דשוליו טפח, והא דקאמר משהו זר לס"ז קאי בין ארב יהודא בין חא. ותימא א"כ אמאי קאמר הא כמ"ד עוביו טפח כו', לימא דתרוויהו ס"ל יש טפח אלא דרב יהודא לא חשיב שוליו ויחא חשיב שוליו דהא ע"כ כן הוא זה וצ"ע. וצ"ל לפ"י זה שהזר היה

(ב) וארבע טבעות זהב היו הכפורת על הארון. עון ווארבע טבעות זהב היו

קבועות בו. למטה משלשו,

מפורת הש"ס: (ג) מונח נמו' יומא עב. ד"ה כמיז ע"ט.

כדי שיהיה על כתפי הנושאים שלש,

מלמעלה ושני שלש מלמטה, שצנך נוח לשאמו, הכי אמרינן בשבת (ל"ג א')

דעת

עון] וארבע טבעות זהב היו קבועות בו.

כתבו התוס' ביומא ע"ב א' (ד"ה כמיז)

דשמונה טבעות היו בארון וארבעה בדים, ב'

מהם קבועים שהיו נשארים לעולם ואסור

להוציאם וב' מהם שהיו מכניסים בכל מסע

לשאת בהם ומוציאין בכל חניה, ודקדקו כן

מהפסוקים ע"ש באורך. ובברייתא דידן לא

חשיב אלא הקבועים, תדע דלא חשיב נמי

טבעות השלחן והמזבחה ע"ש. והקשה בשיח

יצחק (סס ד"ה ו'א ל"א) בשם מעשה חושב (מ, ג)

מסוגיא דמנחות צ"ח ב' דמוכיח דארון היה

מונח ארכו לרוחב הבית שהרי בדיו היו בולטין

בפרוכת ובדיו ע"כ לרחבו של ארון היו דהא

כתיב (נמדנל י, כ"א) ונשאו הקהתים תרי נושאי

המקדש תרי וארבעה גברי באמתא ופלגא לא

מסתגי להו ע"ש, וקשה לשיטת התוס' דהבדים

הבולטים בפרוכת לא היו אלו שהיו נושאים

בהם א"כ מה ראייה היא, דילמא הבדים

הקבועים היו לאורך הארון והבדים שהיו

נושאין היו לרוחב הארון. ותירץ בשיח יצחק

דכיון דגם גבי הקבועים כתיב לשאת בהם

אלמא דצריך שיהיו ראוין לשאת גם בהם

בשעת הדחק. וקשה מ"מ דילמא הא דכתיב

ונשאו הקהתים תרי כו' דבארבעה הוו דרי להו

היינו כדרך משא אבל כשהיו רוצין לשאת

בהקבועים היו יכולים לשאת בשנים וויש

ליישב בדוחקו. ולענ"ד י"ל ע"פ מש"כ לעיל

בסי' מו שהרי עמדו ד' עמודים בפרוכת וכל

עמוד היה אמה על אמה, והיה מוכרח להיות

פתח בצפון או בדרום כדאי' ביומא נ"א ב'

והפתח לא היה פחות מאמה דגברא באמתא,

ואחד רחוק מן הקרן השני אמה, וב' העמודים

השניים נרחיק מהם לכה"פ אמה כעובי

העמודים הרי שבע אמה נשאר ביניהם פנוי

שלש אמות נזוה אין לומר שכל הפתח היה

בדרום או בצפון ארבע אמות רצופים וכל שאר

העמודים נדחקו זה סמוך לזה, מלבד שזה

דוחק גדול, גם לא יתכן שא"כ קרוב לחצי

הפתח פתוח שהפרוכת היתה פרופה בפתח

כדפירש"י ביומא בד"ה רבי יוסי, ואם נאמר

שהבדים יצאו ג"כ מארכו של ארון ולכה"ס

לא יצאו פחות מאמה כדי שיוכלו לשאתם

דגברא באמתא א"כ יצאו אמה מכאן ואמה

מכאן לארכו וכן לרחבו, א"כ אי אפשר להכניס

הארון לבית קה"ק לא דרך ארכו ולא דרך

רחבו, שהרי הארון עם הבדים היה לפ"ז שלש

ומחצה על ארבע ומחצה, והפתח לא היה אלא

שלש. ואין לומר דכשהגיעו סמוך לבית קה"ק

הוציאו הבדים של משא, זה א"א שהרי המצוה

לשאת בכתף כל הזמן שצריך לשאתו בבדים

העשויים למשא וכ"ז שצריך לשאתם א"א

להוריד נע"י סוטה ל"ה א' וירושלמי סנהדרין

פ"י ה"ב ורמב"ם פ"ב מביה"ב הי"ב, והא

דפריך הגמ' במנחות שם וממאי דבריו לפותיא

דארון הוו יתבי דילמא לארכו, היינו שיהיו

הבדים רק לאורכו ואז שפיר יכול ליכנס דרך

רחבו, אבל לתי' הגמ' ע"כ שלא היו בדים

בארכו רק ברחבו והיה שפיר נכנס דרך ארכו

שהיה שתי אמות ומחצה. אך בבמדבר רבה

פ"ה ס"י ח' משמע, שכל הדרך היו מוכרחים

לשאתו בארכו דרך עמידתו, דקאמר שנושאי

הארון היו מהלכין אחוריים ופניהם לארון כדי